

Oponentní posudek

rigorózní práce Mgr. Roberta Ježka na téma „Spolupracující obviněný“.

Předložená rigorózní práce je zpracována v rozsahu 132 stran a jejím nosným tématem je charakteristika a trestněprávní otázky spolupracujícího obviněného a korunního svědka v teorii a praxi.

Téma práce odpovídá současnému trendu páchání zvláště závažných zločinů, které mají negativní dopady na společnost. Institut spolupracujícího obviněného a korunního svědka k odhalování a objasňování této závažné trestné činnosti významně přispívá.

Cílem rigorózní práce je analýza a podrobná charakteristika institutu korunního svědka a spolupracujícího obviněného včetně rozboru odpovídajících ustanovení trestního řádu s kritickým posouzením aplikační praxe, v kontextu s praxí uznávanou a uplatňovanou trestní doktrínou. V této souvislosti je potřebné kvitovat komplexnost zpracování obou institutů, včetně teoretického posouzení. Problematika spolupracujícího obviněného a korunního svědka totiž vyžaduje podrobnější zpracování, kterého se v teoretické i praktické rovině zatím nedostává, je sporadické a z valné části kusé. Komplexní zpracování problematiky zatím nebylo publikováno. Autor při zpracování práce vycházel z četných poznatků trestní praxe, včetně zahraničních zdrojů. K řešeným otázkám zaujímá i svůj kritický postoj s odpovídajícími návrhy řešení.

Rigorózní práce je obsáhlá, je rozvržena do 5 kapitol, mimo úvodu a závěru. Autor se v práci soustředil zejména na podrobný výklad a komentář jednotlivých institutů vztahujících se ke spolupracujícímu obviněnému a korunnímu svědkovi podle současné právní úpravy, tuto problematiku však řeší i z pohledu připravované rekodifikace trestního řízení. Úvodní část práce je věnována obecnému vymezení základních pojmů a východisek celé problematiky, včetně základních zdrojů právní úpravy.

Ve druhé kapitole autor řeší organizovaný zločin a další formy trestné součinnosti v širokém kontextu kriminologického pojetí, právního vymezení organizovaného zločinu v českém právu, ale také v právu EU. Zabývá se obecnými informacemi a charakteristikou spolupracujícího obviněného, procesními postupy, které předcházejí označení obviněného jako spolupracujícího a souvisejícími otázkami.

Ve třetí kapitole analyzuje vymezení a postavení korunního svědka jako nástroje boje

s organizovaným zločinem. Řeší obecnou otázku definování korunního svědka a jeho zakotvení v jednotlivých právních řádech vybraných států (USA, Německo, Slovensko). Podrobně pak korunního svědka analyzuje z pohledu české právní úpravy v kontextu se základními zásadami našeho právního řádu. De lege ferenda rozebírá i snahy o zakotvení tohoto institutu do právního řádu ČR. Součástí této kapitoly je i komparace české právní úpravy spolupracujícího obviněného se slovenskou právní úpravou. Autor pro účely komparace vymezuje kritéria styčných bodů právní úpravy České republiky a právní úpravy Slovenské republiky, kdy za předmět porovnávání stanoví vlastní právní povahu institutu, procesní postavení spolupracující osoby, zákonodárcem nabízené beneficence, postavení a role státního zastupitelství a prokuratury a konečně účel právní úpravy spolupracujícího obviněného.

Ve čtvrté kapitole pak podrobně rozebírá fenomén spolupracujícího obviněného, jeho charakteristiku, systémové vztahy k odhalování organizovaného zločinu v návaznosti na činnost státního zástupce a jeho postupy při využití spolupracujícího obviněného v praxi. Rovněž i zde věnuje obšírnou pozornost připravované rekodifikaci trestního řádu a s tím spojenými možnými změnami v právní úpravě spolupracujícího obviněného.

V této kapitole se také podrobně věnuje otázce trestní odpovědnosti spolupracujícího obviněného za činy, kterých se jako spolupracujícího obviněný dopustil. Řeší mimo jiné otázku upuštění od potrestání, mimořádné snížení trestu odnětí svobody a další otázky, které jsou významné pro stanovení druhu a výše trestu ve spojitosti s trestným činem, kterého se dopustil.

Poslední kapitola obsahuje úvahy o ochraně spolupracujícího obviněného.

Autor se v práci mimo jiné i zamýšlí nad institutem korunního svědka a otázkou zavedení beztrestnosti spolupracujícího obviněného a domnívá se, že takový krok i přes naznačené výhody (vyšší míra objasnenosti organizované kriminality), tento krok nelze doporučit. Takové úvahy je nezbytné podle jeho názoru odmítnout, neboť korunní svědek by mohl v právním prostředí České republiky vyústit v erozi principiálního základu trestního procesu a v narušení materiálního právního státu. Přímá beztrestnost spolupracujícího obviněného by podle jeho slov již nebyla v souladu s představami veřejnosti o výkonu spravedlnosti, řádném fungování justice a plnění úkolů státu na úseku trestání. Jde o věc názoru, ne každý s tímto konstatováním může souhlasit. K takovému konstatování však autorovi schází odpovídající přílehlavá a nezvratná argumentace.

Rigorózní práce je zpracována velmi pečlivě, argumentačně, věcně a odborně správně, s přiléhavou odbornou argumentací a erudicí. Po odborné stránce nelze práci v podstatě nic zásadního vytknout, mimo vzpomínané výtky. Je potřebné připomenout, že se jedná o ojedinělý počín, kterým autor zpracoval ucelený pohled na spolupracujícího obviněného a de lege ferenda návrhy na úpravu korunního svědka. Poněkud se ovšem nepřesně vymezuje vzájemný vztah mezi spolupracujícím obviněným a korunním svědkem. Na jedné straně, podle jeho zpracování, jako by tyto dva instituty splývaly, a nebyl mezi nimi rozdíl, na druhé straně lze tuto myšlenku opustit, a lze dovést určitou míru jejich provázané svébytnosti. Blíže tuto otázku ovšem neřeší (i když rigorózní práce je ideálním prostorem pro její řešení). A to je na škodu věci i vlastní kvalitě práce.

Je potřebné také vyzvednout velmi dobrou práci s poznámkovým aparátem a vlastními odkazy v textu.

Rigorózní práce je právem považována za určitý druh vědecké práce, ve které nezbytnou součástí mimo stanovení cíle, je vymezení určité hypotézy o stavu a vývoji naznačené oblasti, která má být prací zpracována, a k tomu by měly být vymezeny základní metody práce, které autor hodlá využít ke zpracování. To vše společně s cílem práce je v dostačující míře stanoveno v úvodní kapitole, pokud jde o metody, které autor ke zpracování práce použil, jsou rovněž velmi pregnantně zpracovány. Jde o metody analytické, syntetické a komparativní. K výkladu právních norem použil gramatického, logického a systematického právního výkladu. Vlastní autorova interpretace je založena na právním výkladu.

V celkovém zhodnocení práce je nutné uvést, že jde o práci zpracovanou na vysoké odborné úrovni, s vysokou přidanou nadhodnotou, kterou představuje zejména vlastní komentář a názor autora, který vhodně uplatňuje. Originalitu a přínos práce je potřebné spatřovat v ojedinělém komplexním zpracování problematiky, a to na vysoké odborné úrovni.

Autor vycházel z řady literárních a dalších zdrojů, se kterými také velmi dobře pracuje a dokáže je argumentačně v přiléhavé formě použít. Autor touto rigorózní prací v dostatečné míře prokázal svou erudovanost, schopnost analytického myšlení a práce se zdroji.

Celkově práci hodnotím jako velmi zdařilou, využitelnou v teorii i praxi, a proto ji doporučuji k obhajobě a celkově ji hodnotím jako výbornou.

Otázky k obhajobě nepokládám.

V Praze, dne 6. září 2020

Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.

Posudek rigorózní práce

Název rigorózní práce:

SPOLUPRACUJÍCÍ OBVINĚNÝ

Autor práce:

Mgr. Robert Ježek

Oponent práce:

Doc. JUDr. Mgr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
katedra trestního práva, Fakulty právnické ZČÚ v Plzni

Obsah práce:

Práce je v rozsahu 126 stran (práce neobsahuje přílohy). Práce je rozdělena do 4 větších (věcných) kapitol, a to následovně:

1. Organizovaný zločin a související formy trestné činnosti.
2. Korunní svědek jako nástroj boje s organizovaným zločinem.
3. Spolupracující obviněný – platná a účinná právní úprava.
4. Ochrana spolupracujícího obviněného.

V práci nejsou absentovány ani formální kapitoly (úvod, závěr aj.), a práce je členěna vhodně do podkapitol.

Z daného pohledu je zjevné, že autor převážnou část práce popisuje teoretické, ale i praktické zkušenosti v rámci institutu spolupracujícího obviněného, v rámci trestního řízení. Jedná se o „klasický“ institut trestního práva procesního, který je v současné době dosti popsán (např. v podrobných komentářích k trestnímu řádu), ale i podrobných učebnicích a dá se říci v praxi využíván.

Autor práce si stanovil základní cíl práce:

Zpracováním této rigorózní práce bych rád prezentoval svůj náhled na současné pojetí institutu spolupracujícího obviněného. Cílem práce tedy je analýza platné a účinné právní úpravy institutu spolupracujícího obviněného a její vyhodnocení z hlediska jejích aplikačních možností, jakož i zasazení zkoumané právní úpravy do historického, teoretického a praktického kontextu, a konečně i vyjádření návrhů možných změn současného pojetí.

Cílem této rigorózní práce je tedy podle autora práce být nejen teoretickým pojednáním, ale i zdrojem poznání pro právní praxi. Rigorosant se mohl více zaměřit na konkrétní, problematické okruhy v dané oblasti a to si mohl stanovit jako cíle práce. Z pohledu stanovení cílů práce by bylo vhodnější se zaměřit na „užší“ téma, ty cílem by mělo být u rigorózní práce již konkrétní výsledky, který si autor (rigorosant) předsevze. V tomto ohledu je práce někdy až popisná, ale na druhou stranu vysvětlující.

V neposlední řadě v práci je absence metod využitých při sepisu práce.

Náročnost zadání, naplnění cílů práce:

Zadání práce si autor vybral sám. Samotné zadání práce, tedy rozsah práce a cíle práce jsou dosti široké a obsáhlé. Z pohledu samotné práce by bylo vhodné se zaměřit na dosud nediskutované věci, či více se zaměřit na zahraniční právní úpravu a tu zkomparovat s českou právní úpravou. Což by bylo jistě pozitivem ve věci.

Autor práce si stanovil dosti obecný cíl, tedy spíše popisný cíl, kdy výsledky v rámci rigorózní práce by měly být konkrétní a specifické. Načež v samotné práci se autor zaměřil na další instituty k organizované skupině, či korunním svědkovi. Což v samotném úvodu vůbec nepopisuje.

Na druhou stranu je patrné, že autor práce se obecně v tématu práce orientuje a je schopen popisovat danou oblast.

Věcná stránka práce:

Samotná práce nevykazuje věcné chyby, možná spíše některé „nepřesnosti“, kterých se mohl autor práce vyvarovat. Např. více se zaměřit na praktické příklady, a ne jen opis právní úpravy.

Jedná se spíše o opisnou práci (vhodnou např. jako učebnice, kde shrnuje širší oblast, ne konkréto).

Není jasné, proč autor v jedné kapitole popisuje „korunního svědka či organizovanou skupinu“, což není podle názvu práce meritem práce (to mohl jistě rigorosant popsat v úvodu, aby byl jasný záměr).

Jako pozitivum lze uvést urč. popis ochrany spolupracujícího obviněného.

Formální úroveň práce:

Práce naplňuje formální úroveň (práce je v optimálním rozsahu). Dále citace použité literatury a zejména citace právních předpisů jsou přesné (např. mohl více řešit formální úroveň, např. číslování pramenů).

Hodnocení práce:

Samotná práce je sourodá, je systémově rozčleněna. Spíše je sice obecného charakteru, kdy by mohl autor více se zaměřit na konkréto (individuálnost). Práce je hodně obsáhlá a optimální v hlediska předloženého textu.

Práce je v tomto ohledu vhodně strukturovaná, z hlediska věcné materie je přesná a dostatečná. Argumentačně je na výši a naplňuje požadavky na rigorózní práci. Doporučuji práci k obhajobě.

V Praze dne 18. 9. 2020

František Vavera